

Universal Declaration of Human Rights - Kabiye

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

KEDENGA KPEEKPE YƆƆ EYƆ WALA TƆM

KUBUUZUTU

Yee d̄itisaa se p̄om̄ona eyaa se p̄ewee kuman wala esundaa ne pikena wazay p̄aȳs k̄aȳ, d̄itisaa d̄ad̄o se peede ejade ȳo ti-ȳo w̄es, toovonum ne lahez̄iye pal̄yna;

Ɔinaa se eȳs wala t̄om̄ k̄us̄u ne ti-ȳo k̄ud̄o palabina ne kiweekum t̄oȳi ne pīceȳi eyaa. Mb̄s pacay se ejade eleȳzi wet̄s, eyaa wee pa-ti ȳo, p̄oȳod̄s yem faaa ne piw̄li se pal̄i k̄oñ̄o taa, s̄oond̄s eetas̄iye-w̄e krās;

Yee waɗe kewiyay ekandaȳi eȳs wala ȳo cam̄iye k̄aȳ, wiɗ̄iyi p̄ukay eȳs en̄s kenās kujeȳs se ek̄oȳi kewiyay nga k̄o-ȳo se kalaki-i ñ̄an;

P̄owe cam̄iye se pasina ajeya, akpeeti ne ala taabal̄iye d̄es̄ t̄om̄iye ɗ̄eu ne puhuuna-ye;

Ɔinaa se ajeya k̄igbend̄s̄ ngb̄eye paȳt̄ takayay taa ke eyaa kpeekpe tasi tisuu eȳs wala ne e-wazay p̄o-t̄om̄, ne p̄ot̄o se abalaa ne halaa p̄ewe kuman wala ana a-esundaa; mb̄s labina ne paka ñ̄s̄ se pekpeetīȳ samay s̄inās̄ t̄om̄iye ȳo ne p̄isa p̄ewee pa-ti ȳo cam̄iye;

Ajeya k̄igbed̄s̄ ngb̄eye taa ajeya tisaa se alak̄i ne eyaa kpeekpe ñ̄a eȳs wala, ele p̄owee se ngb̄eye eɗ̄s̄-ye nisi;

Yee eyaa tun̄ge iw̄ena lumaȳziye k̄oɗ̄om̄ɗ̄iye eȳs wala ne e-ti ȳo w̄es t̄om̄ ȳo k̄aȳ, p̄isan̄ ne pala t̄om̄iye nɗ̄i.

MB̄S AJEYA KIGBEND̄S̄ NGB̄EYE KEDIȲZAY S̄OS̄O T̄OM̄ SE:

KEDENGA KPEEKPE YƆƆ EYƆ WALA TƆM̄ t̄one t̄ike ajeya wena kedenga kpeekpe ȳo eȳs wala t̄om̄ we a-ñ̄o taa ȳo a-lumaȳziye; ne p̄isa ac̄eȳi a-ti, akuli ngb̄eye ɗ̄ine ɗ̄a-ajeya eyaa ne ajeya leena eyaa ese ne paña eȳs wala ne e-ti ȳo w̄es t̄om̄.

Hɔɔlay 1

Pal̄ol̄s̄ eyaaa ne pa-ti ȳo w̄es kraagbaa ne p̄ewee kuman wala esundaa. Pal̄ol̄s̄-w̄e ne p̄o-l̄o ne pa-maȳzum; mb̄s yekina ne p̄os̄oɗ̄i ɗ̄ama se peke eyaa pa-tun̄ge.

Hɔɔlay 2

Paa eȳs weyi, eke k̄is̄em, k̄ikped̄s̄, k̄oñ̄ol̄om̄, ñ̄um̄d̄s̄, ked̄eyay, paa eke c̄oɗ̄o nḡs̄ ki-taa t̄s̄, elaȳ sunaa, ep̄iz̄iye et̄o se kedenga kpeekpe ȳo eȳs wala wena p̄oȳoɗ̄i a-t̄om̄ ciell̄ne ȳo, ake d̄ad̄o e-ñ̄ina.

Mb̄s d̄ad̄o paa eȳs eluna le, eke ejade nɗ̄i ɗ̄iwe ɗ̄i-ti ȳo ȳo, ɗ̄if̄eȳi ɗ̄i-ti ȳo ȳo ɗ̄i-taa t̄s̄, yaa ɗ̄i-poliitikii ke nḡs̄, paap̄iz̄iye p̄ot̄o se eȳs wala t̄om̄ t̄one t̄idataȳna-i.

Hɔɔlay 3

Paa an̄i, ew̄ena waɗe se ew̄ena wezuu, ew̄ee e-ti ȳo ne ekandaȳi e-ti ȳo.

Hɔɔlay 4

P̄if̄eȳi se n̄oɗ̄ȳs̄ ew̄ee yomiye taa; ele padaaɗ̄s̄-i d̄ad̄o k̄oñ̄o. Pekizi yomiye t̄om̄.

Հավաք 5

Քիֆեյտի սե քաճոս ունոյտ կոնոյ, քեքքոնցեստ-տ, յաա քալախտ-տ մեծ քոճամոնա սե քալա էյոս յո.

Հավաք 6

Քաա առտ, էւենա աճէ սե քաա լե, քաա-տ սե ռաա աքեռ.

Հավաք 7

Քյաա կքեքքե ւէ կառայ քայտո էսոնաա ոէ քէւէենա աճէ զոճո սե քայտո էկանայտ քո-յոո կառայ. Յե քալախտ-ւէ ոախոյտ ոէ քիֆեյտ զեւ, յաա քոճոն քայտո ուոաո տա, քուէէ զոճո սե քաանայտ քո-յոո կառայ.

Հավաք 8

Քաա առտ, էւենա աճէ սե քաա-տ տոմ յաա քոմալա-տ քառայաա ալա աենա քայտո ա-տ յո ա-ոնաո տա, էւոլո էհեյտ էյաճէ տա տոմ ուոյաա.

Հավաք 9

Քաաքոտիք քաքա ունոյտ քառայ քաճոյ յաա քեքէտ-տ տէտ.

Հավաք 10

Յե քաքա էյոս ունոյտ սե էլախ ոախոյտ, էւենա աճէ սե քաաոս է-տոմ քայտ ոէ քաա; տիճէ յաա տոսոկ.

Հավաք 11

1. Քյոս աեյտ քաքա-տ ոէ քաճաոա է-տոմ յո, քոնոյա-տ սե էճէւէէկտ քոյո; ա-ասէյճէ տաա ոէ է-յոո կանտյաա քառայէ է-աեյտ, քաաոս է-տոմ քայտ էտ քայտո քոնոս յո, ոէ քաա տոոոնոմ.

2. Քաաքայ էյոս ունո զոոո մեծ էլաա ոէ քոճաաքեյտ քայտո տա յո, քո-յոո; յե քո-աեյտ քոնոա քոլա սե էլաա մեծ յո քոէէ կուէէկոմ, ոէ քոքոնոս սե քոնո է-ոառառոսոս կոյո, քայտո կոնոնոս յո քառայէ.

Հավաք 12

Քիֆեյտ զեւ սե էյոս ունոյտ էճէ է-ոո լէտ տա տաա յեմ յեմ.

Հավաք 13

1. Քաա առտ, էւենա աճէ սե էւոլո քաա լե, էքայ ճենճէ է-լաա աէ յո քաա էյաճէ ոճտ լէ ճտ-տա.

2. Քաա էյոս աեյտ, էւենա աճէ սե էկոյտ էյաճէ ոճտ էւէ ճտ-տա յո, քաա քոէէ է-նոնճէ, ոէ քոա-տ ճոոյէ լէ, էքոտ.

Հավաք 14

1. Յե քաա էյոս ունոյտ աեյտ ճոա քառայ, էւենա աճէ սե էնոտ կոյոս ճոճոյէ. էտա լէ, քաճաա-տ.

2. Քէ, յե տոոոնոմ, էւէէկտ ոախոյտ ոէ քառայ-տ սե քաքա-տ, էքեյոա աճէ սե էճէ կոյոս ճոա.

Հավաք 15

1. Քաա էյոս աեյտ, էւենա աճէ սե էյաա էյաճէ ոաճոյէ սե է-տէ.

2. Քիֆեյտ սե քեքոտա ունոյտ սե էճաաաա է-էյաճէ սե է-տէ յաա էճաա լէյտ տէ.

Hoolay 16

1. Halubiya ne abalubiya, paa pe-te le, palaki cacci ngw, pataliy pe-dede le, pewena wade se pawali, pakpay halaa ne papisi qisi ne si-tinaa. Pa-wala we kuman halikpayye dede; abalw wena wade se ekizi e-halw ne edjoni-i; halw newena wade dodo se ekizi e-walw ne ekwi e-yoo.
2. Pelw ne evebu, petisiy se pascali dama ne pscw palabi-we halikpayye sonzi. Pifeyi pakpa pa-taa nooyw ne qon.
3. Muzay kena samay hoye; kewena wade se samay ne kewiyay pakandayi ko-yoo.

Hoolay 17

1. Eyw paa weyi, paa ewe e-deke, paa ewe lalaa hekoda, ewena wade se eweena num.
2. Pifeyi deu se peley nooyw e-num fanq.

Hoolay 18

Paa an, ewena wade se elizi e-lumayza faaa, etij esw tom nomaow ngw esoolaa ya. Pw-tobow se wade dine diyekina ne eyw pizi eyele esw tom nomaow nakow ne etij leekw, epizi ewli esw tom nomaow ngw etungiy-ko yo kw-tom lalaa faaa; paa ewe e-deke yaa e ne lalaa, epiziy ela pw-tomiyw.

Hoolay 19

Paa eyw weyi, ewena wade se eyowdi faaa ndw emayziy ya; pw-tobow se soondw edaakpa eyw nooyw se eyowdi natoww ne palabi-i naboww. Pw-tobow dodo se eyw wena wade se ekedi lalaa ndw esuma, enaa yaa eniwa ya.

Hoolay 20

1. Paa an, ewena wade se ewolo kediyzay ne eweena ngbeyw.
2. Pifeyi se pakpa nooyw ne qon se esow ngbeyw naqiyw taa.

Hoolay 21

1. Paa eyw weyi, ewena wade se edw e-naw e-egade dokow tomiyw tom taa. Emaymay epiziy ela lumayza yaa etijna samay lizi eyaa mba se podoki egade ya po-yoo.
2. Paa an, ewena wade se ela kewiyay tomiyw naqiyw.
3. Samay soolum kena kewiyay qon tigde. Takayisi qowow panayna samay soolum mbw.

Hoolay 22

Paa eyw weyi, ewena wade se samay ekandayi e-yoo. Kandayow mbw diyekina ne eyw we e-ti ya, ehewi num ne esekuliye pa-numow nomaow taa.

Hoolay 23

1. Paa an, ewena wade se ehay tomiyw, tomiyw ndi esoolaa ya, elabi-di ne mulum edaawew.
2. Eyaa kpeekpe wena wade se, palaki tomiyw kodomdiyw koyw, peheyi-we kuman, mulum edaawew.
3. Eyw weui elaki tomiyw ya, pomonaa se peheyi-i camiyw, pitali e ne e-muzay ne padaala kowon samay taa.

4. Paa anɪ, ewɛna waɖɛ se ɛ nɛ lalaa paɖɔ ngbɛyɛ; ɛ-ngbɛyɛ ɛkpendi anɔba lɛɛna yɔɔ, anɔba ana awɛɛ ɖɔŋ nɛ akandayɪ ɛ-yɔɔ.

Hɔɔlay 24

Paa anɪ, ewɛna waɖɛ se ɛhezɪ nɛ ɛcalasɪ ɛ-ɛsɛ, padaakuli-ɪ nazɔɔ tɔmiyɛ taa; ewɛna waɖɛ ɖɔɖɔ se paa pinay nɔga, paha-ɪ fenay kɔɖɔmay, ɛhezɪ nɛ pɛtɛ pɛheyɪ-ɪ ke-liidiya.

Hɔɔlay 25

1. Paa anɪ, ewɛna waɖɛ se ewɛɛna ñum nɛ piwazi ɛ nɛ ɛ-ñumba pe-wezuu cayɔ taa; ɛzɪ tɔɔnay, tɔɔla, ɖɔzɔyɛ nɛ kɔ yɔ. Ewɛna waɖɛ se ɛlakɪ kɔñɔŋ, piwɪy-ɪ, ɛlabɪ ɛjam, ɛpɪsɪ ɛɖanɛ yaa lelɪuu, ɛkpadayaa, pala nabɔyɔ nɛ pasɪna-ɪ.

2. Asɔŋ nɛ piya pɔmɔnaa se pasɪna pinɔŋ.

Hɔɔlay 26

1. Paa ɛyɔ weyi, ewɛna waɖɛ se pokuli ɛ-ɛsɛ. Pɪdamɔna se pɛheyɪ kɔɔɔɔ sukuli yɔɔ. Pɪkɛna paa anɪ kujeyɔɔ se ewolo-kɔ. Pɔwɛɛ se leyɔɔ nɛ tɔma kpasɔɔ sukuli pɔɔyɪ. Pɔpɔzɔɔ ɖɔɖɔ se patɔɪ sukuli kitezɔɔ nɔɔɔɔ paa anɪ.

2. ɛyɔ woki sukuli se ɛ-ɛsɛ ikuli, piwazi-ɪ e-wezuu cayɔ taa, piɪna-ɪ nɛ ɛña ɛyɔ wala. Kɪsɪyɔna ɛyaa nɛ panɪyɔna ɖama, pekpeyu ɖama pa-kɪwɛɛkɪm, paɖɔɔ ngbɛyɛ. Kɪsɪyɔna ɖɔɖɔ ajɛyɔ kɪgbɛndɔɔ ngbɛyɛ tɔma wɛna aɲɪnɪ lanɔhezɪyɛ yɔ.

3. Piya ñumba wɛna waɖɛ se palɪzɪ sukuli nɔgɔ pɔɔɔɔla se pepiya iwobi-kɔ yɔ.

Hɔɔlay 27

1. Paa anɪ, ewɛna waɖɛ se ɛɖɔ nɔɔ faaa ɛ-ɛjadɛ sɔnzɪ tɔm taa nɛ mbɔ piɪy pi-taa yɔ, piwazi-ɪ.

2. Paa anɪ ewɛna waɖɛ se ɛkandayɪ mbɔ ɛlaba nɛ ɛ-hɪɖɛ sɛɛ yɔ pɔ-yɔɔ.

Hɔɔlay 28

Paa anɪ, ewɛna waɖɛ se ɛñay pana nɛ yɛɖɛyɛɖɛtɔ ɛdaawɛ ɛjadɛ yɔɔ, ɛzɪ pɔyɔɔɔɔ kɛɖɛnɔga kpeekpe yɔɔ ɛyɔ wala tɔm takayay taa yɔ.

Hɔɔlay 29

1. Paa anɪ, ɛtɪɪ ɛsɪ se ɛwɛ samay nɔga ka-taa fɛɛɛ nɛ piɛɛɖɪyɔna-ɪ yɔ, ɛtɔɔ-ke kɪmɪyɛ.

2. Paa ɛyɔ weyi, ɛɖiyɔzina se ɛ-wala ñunɔɔ nɔmaɔ nɛ ɛ-tɪ yɔɔ wɛɔ lɛɛnɪ nɪ pa-taa lɛ, kamay wɛɛ; piɛyɪ se ɛɛɛzɪ-ke; payɔɔ ɖɔna-ke. Mbɔ yekina nɛ ɛyaa ñanɪ ɖama wala; mbɔ hayna mɔmaɔ ɖɔɖɔ se demookrasii samay taa ɛyaa inɪna ɖama.

3. ɛyɔ nɔɔyɔ ɛɛpiɪy ɛtɔ se ɛñanɪ wala ana nɛ pɔɔɔɔɔ ɛzɪ ajɛyɔ kɪgbɛndɔɔ ngbɛyɛ sɔɔɔɔ yɔ.

Hɔɔlay 30

Kɛɖɛnɔga kpeekpe yɔɔ ɛyɔ wala tɔm tɔnɛ, ti-taa tɔ kpayɪ kpayɪ. ɛyɔ nɔɔyɔ fɛyɪ ɛtɔŋ se hɔɔɔɔ kɔnɛ, yaa nɔgɔ yɔ, kɔtɔŋna se padaaɲa wala naayɛ ɛjadɛ ɖɪnɛ,yaa nɖɪ yɔ ɖɪ-taa.